

Uzaklaşan Hayatlar, Yakın Dostluklar

Gamzelerinde gül devşiren dostuma

Lukas Dhont, kendi çocukluk hatırasından ilham alarak çektiği **Yakın'da (2022)**, derin dostluğun gizemli dünyasına yakınlaştırıyor kamerasını. Yıllar sonra yetişkin gözüyle dönüp baktığı çocuksu duygular atlası, birlikte var olma hallerinin şahikalarında hissedilen yakınlığın muştusuna, uzaklığın hüznüne uzanıyor. Çocuk yaşta dostluğun coşkusuna kapılan Léo ve Rémi, kaskatı kesilmiş donuk ilişkilerin hudutlarını ihlal ediyor. Öznellikleri bakışların hışmına uğruyor, birbirlerine olan yakınlıkları sosyal tazyiklerle geri püskürtülüyor.

Filmin açılış sekansında metruk askerî bir mahzende oyun oynayan Léo ve Rémi, militarist söylemin konturları içinde bir oyun dünyası inşa ediyorlar. “Arkamızdalar, koş!” repliğiyle biçimlenen bu söylem, yetişkinlerin ağızyla konuşan çocukların kolektif bilincindeki yarılmalara çentik atıyor.

Belçika kırlarının sarı zambakları, begonyaları, müge çiçekleri arasında, polen tozlarının yağmuru altında koşuşturan çocukların neşeli hallerinin görüntüleriyle doğanın ihtişamına kapılan seyirci, yönetmenin nadiren kullandığı uzun çekim planlarına şahit oluyor. Keza renk tayfinin farklı tonları; sıcak renklerin dinamik, tutkulu, şenlikli havası dostluğun samimiyetini, duyguların derinliğini yansıtıyor.

Rémi'nin odasının kırmızı tonları gülüşüyle birleşince etkileyici sinematografik bir görüntü ortaya çıkıyor. Léo ve Rémi'nin aynı yatağı paylaşacak kadar yakın olduklarını gördüğümüz sekansta yarı uykulu gözlerle bakışan dostlar, Léo'nun "uyuyor musun" repliğine mukabil Rémi "evet, uyuyorum" derken Léo'nun anlattığı hikâyenin bir yerinde Rémi'ye "Sen özelsin" deyişi, devamında gitmek üzerine kurguladığı anlatıyla Rémi'nin ruhunu hırpalayan düşünceleri defetmeye çalışır. Esas itibarıyla Rémi'nin hayatla olan bağının pamuk ipliğine bağlı olduğunun ipuçlarını veriyor bu diyaloglar.

Renk cümbüşü çiçek tarlaları boyunca tatlı bir rekabet içinde bisikletleri okula doğru sürerler. Okula vardıklarında kalabalıklar arasında sınıflarına geçerek sıralarına otururlar. O sırada kız arkadaşlarından biri onlara birlikte olup olmadıklarını sorar, bu sorgu sualden hazzetmeyen Léo “hayır” der. Kız arkadaşı, ‘Sadece merak ediyorum. Çünkü siz arkadaş olarak çok yakınsınız’ deyince Léo tepki gösterir, Rémi ise sessiz kalır bu duruma. Öyle ya, erkek egemen dünyanın ilişki biçimlerine ters düşen bir yakınlıktır onlarınki. Léo, maskülen tavırları ve dışadönük kişiliğiyle, atılgan bir ilişki kurarken Rémi ise daha feminen tavırları ve içedönük kişiliğiyle mesafeli bir yakınlık kurar akranlarıyla.

Rémi, okul bahçesinin çimlerine uzanan Léo’nun gövdesine yaslar başını. Léo, hemen uzaklaşır Rémi’den, etrafını kolaçan ederek dışarıdan nasıl görünüyor diye endişeli tavırlar sergiler. Léo, Rémi’den adım adım uzaklaşır. Akranlarının tasallutuna maruz kalınca yakinken uzak olur Rémi’ye. Olağanüstü dostluğun yoksunluğunun verdiği ruhsal ızdırap Rémi’nin iç dünyasında fırtınalar kopartır. Herkes ve her şey olduğundan uzak ve anlamsız görünür ona. Filmin bir sekansında Rémi düş alırken kapıyı kilitler, annesi Sophie “Rémi aç lütfen / Sana kapıyı kilitleme diyorum her zaman / Kilidi açtığımda gideceğim” deyince Rémi’nin kendine zarar vereceği izlenimi uyanır.

Kimi zaman hiç konuşmadan bakışarak anlaşılan Léo ve Rémi, farklı arkadaş gruplarına dahil olunca dostluk ilişkilerinde kopuşlar peyda olur. Bu kopuşları Rémi’nin “Aç değilim, karnım ağrıyor” diyerek göz pınarlarından usulca süzülen yaşlarda sezinleriz. Léo’nun buz hokeyi takımına katılmasıyla Rémi ile ortak ilgilerinin kalmadığı gözlenir. Yine bir gün dostunu beklemeden okula giden Léo, Rémi’nin “Her zaman beni bekliyordun. / Neden beklemedin?” sözleri karşısında sessizliğini korur. Rémi, öfkeli bir biçimde Léo’ya saldırır, sonrasında hüngür hüngür ağladıkları sekansta Rémi’nin tepkilerinin değiştiğini fark ederiz. Bütün bu yaşananları aynı kareye yerleştirirsek Rémi’nin ilişkileri, ilgileri ve tepkilerinin olağan dışılığı özkıyım şüphelerini güçlendirir.

Maç dönüşü otobüsün camından matem kalabalığını görünce endişelenen Léo, otobüsten inme cüretini gösteremez ilkin. Annesi otobüste ona “Benimle gel. / Bir şey oldu. / O artık bizimle değil Léo” der. Can dostu Rémi’nin intiharının şokuyla öylece duraksar Léo. Bisikletine atlayarak bu acı haberi sindirmeye çalışır. Rémi’nin evine ulaştığı vakit dış camdan intihar ettiği odaya bakakalır ve ağlar. İçindeki dipdiri acı genzini yakan asit kuyusudur sanki. Sınıfta Rémi’nin anıldığı sahnedeysen arkadaşlarından birinin “Gerçekten onun mutlu olduğunu düşünüyorum” sözüne mukabil “Nereden biliyorsun” diye tepki gösterir Léo. Rémisiz kendini yeniden var etme gayretiyle bazen tarlada çiçek toplar bazen de yeni arkadaşlar edinmeye çalışır. Buz hokeyi takımında tanıştığı bu yeni arkadaşla zaman geçirir. Her ne kadar biricik dostu Rémi’nin yerini dolduramasa da.

Léo, yakın dostunun ölümünden kendini mesul tutmanın yüküyle suçluluk duyar. Çektiği acıyı bir nebze dahi olsa dindirir diye Rémi'nin annesiyle yakınlık kurar. Léo'nun odasında ona ait özel eşyalara, çizdiği resimlere bakarken annesinin "Bir şey istiyorsan al. / Aranızda ne geçti" سوالını yanıtsız bırakır, oradan uzaklaşır hemen. Kendini suskun kalarak dizginlese de filmin sonlarında Rémi'nin annesine sarıldığı sahnede "Benim yüzümden. / Benim hatam. / Onu kendimden uzaklaştırdım." diyerek yakasını sıyıramadığı suçluluk hissinden azat olmak ister. Af diler Rémi'nin annesinden. Oysa filmin bütününe baktığımızda Rémi, intiharıyla geride kalanlara ucu açık bir mektubun muğlaklığında veda etmiş gibi görünse de intihar eden bir karakterin portresini ince nüanslarla anıştıran Lukas Dhont, Rémi'nin neden intihar ettiği sorusunu havada bırakır.

Ümit Gündoğdu, "Uzaklaşan Hayatlar, Yakın Dostluklar"

<https://www.fikirtepediye.com/kultur-sanat/uzaklasan-hayatlar-yakin-dostluklar/>

(Yayın Tarihi: 25 Mayıs 2024).